

עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי ואח'
על ידי ב"כ עו"ד נדים שחאדה, עו"ד פאדי חורי ואח'
מעדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
ת"ד 94 חיפה
טלפון: 04-9501610; דוא"ל: nadeem@adalah.org

העותרים

נגד

1. השר לביטחון פנים
2. שרות הביטחון הכללי
על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 02-6466101; פקס: 02-6467011

3. הכנסת
על ידי הלשכה המשפטית בכנסת
משכן הכנסת, קריית בן גוריון, ירושלים 91950
טלפון: 02-6753132; פקס: 02-6753495

המשיבים

הודעה מעדכנת מטעם המשיבים 2-1

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, מתכבדים המשיבים 2-1 (להלן: **המשיבים**) להגיש הודעה מעדכנת מטעמם.
2. כזכור, עניינה של העתירה בטענות העותרים נגד חוקתיות חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (תיקון מס' 7), התשע"ה-2015 (להלן: **תיקון מס' 7**). במסגרת תיקון מס' 7, הוארך תוקפה של הוראת השעה הקבועה בסעיף 17 לחוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002, כך שהחובה המוטלת על המשטרה לבצע תיעוד חזותי וקולי של חקירת חשודים בעבירות מסוימות לא תחול ביחס לחקירת חשודים בעבירות ביטחון, וזאת עד ליום 4.1.17.

ההודעות המעדכנות הקודמות

3. בהודעה המעדכנת מיום 30.6.16, עדכנה המדינה כי ביום 23.6.16 פורסם תזכיר חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (תיקון-חקירת חשוד בעבירת ביטחון), התשע"ו-2016 (להלן: **התזכיר**). במסגרת התזכיר, מוצע להפוך את הוראת השעה הפוטרת את המשטרה מהחובה לתעד חקירת חשוד בעבירות ביטחון בתיעוד חזותי או בתיעוד קולי לפי סעיפים 7 ו-11 לחוק, להוראה קבועה, ולצידה קביעה כי אופן הפיקוח על חקירות אלה ייקבע

בנהלים פנימיים של משטרת ישראל. עוד צוין בהודעה המעדכנת כי המועד האחרון להעברת הערות הציבור הוא ביום 14.7.16.

בד בבד, עדכנה המדינה – ביחס לנושא הפיקוח על חקירות שירות הביטחון הכללי – כי המלצות דוח צוות היישום בראשו עמד ד"ר צ'חנובר, אמורות לעלות לדיון בוועדת השרים לענייני ביטחון לאומי ביום 3.7.16, וכי עבודת המטה ליישום הפתרון שעליו המליץ צוות צ'חנובר נמשכת בשירות הביטחון הכללי ובמשרד המשפטים. המתווה הטכנולוגי שעליו סוכם בדו"ח צוות היישום לבחינת מסקנות ועדת טירקל מצוי בשלבי פיתוח מתקדמים. עוד צוין כי הוסכם על-ידי המשרד לביטחון פנים ומשטרת ישראל כי המנגנון האמור יחול, בשינויים מסוימים, גם לגבי חקירות של עבירות ביטחון שמבצעת משטרת ישראל, וזאת כמפורט בתזכיר, שם מוצע כי "פיקוח ובקרה אקראי על חקירות אלה, יבוצע כפי שייקבע בנהלים פנימיים של משטרת ישראל".

4. בהודעה המעדכנת מיום 20.9.16, עדכנו המשיבים כי ועדת השרים לענייני חקיקה אישרה בישיבתה מיום 31.7.16 את טיוטת חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (תיקון - חקירת חשוד בעבירת ביטחון), התשע"ו-2016, וכי עם פתיחת מושב החורף של הכנסת (סוף חודש אוקטובר 2016), יקודם הליך החקיקה.

עוד עדכנו המשיבים ביחס ליישום מסקנות דו"ח צ'חנובר בנוגע לפיקוח בזמן אמת על חקירות בשירות הביטחון הכללי, כי בתחילת חודש יולי 2016 הסתיים הליך הטמעת המערכת הטכנולוגית במתקני החקירות ובוצעו בדיקות תקינות להפעלתה; וכי מתבצעת עבודת מטה בין משרד המשפטים לבין שירות הביטחון הכללי, לצורך קביעת נהלי עבודה.

העדכון הנוכחי

5. נבקש לעדכן כי ביום 21.11.16 מליאת הכנסת אישרה בקריאה ראשונה את הצעת חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (תיקון מס' 8) (חקירת חשוד בעבירות ביטחון), התשע"ו-2016. לפי הנמסר מהמשרד לביטחון פנים, דיון בהצעת החוק בוועדת החוקה, חוק ומשפט בהכנה לקריאה שנייה ושלישית נקבע ליום 5.12.16 בשעה 12:00.

צילום הצעת החוק (פרסום ברשומות) מצורף ומסומן מש/1.

6. בכל הקשור ליישום מסקנות דו"ח צ'חנובר, נציין כי עבודת המטה טרם הסתיימה וכי ישנם מספר נושאים אשר מצריכים ליבון נוסף. בד בבד לליבון הנושאים, החל כבר איתור המועמדים לביצוע הפיקוח ולהסדרת העסקתם.

יונתן ברמן, עו"ד
סגן בכיר בפרקליטות המדינה

היום, כ"ט בחשוון תשע"ז
30 בנובמבר 2016

תש"פ

רשומות

הצעות חוק

הממלה

14 בנובמבר 2016

1091

י"ג בחשוון התשע"ז

עמוד

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (תיקון מס' 8) (חקירת חשוד בעבירת ביטחון), התשע"ז-2016	652
הצעת חוק העונשין (נשיאת מאסר בעבודות שירות - הוראת שעה), התשע"ז-2016	654

**הצעת חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (תיקון מס' 8)
(חקירת חשוד בעבירת ביטחון), התשע"ז-2016**

1. תיקון כותרת פרק ה' פרק ה' בכותרת פרק ה', במקום "תחילה, תחולה והוראת שעה" יבוא "תחילה ותחולה".

דבריו הסבר

לאור האמורה מוצע לתקן את סעיף 17 לחוק ולקבוע כהוראה קבועה כי החובה לתעד חקירת חשוד בתיעוד חזותי או בתיעוד קולי לפי סעיפים 7 ו-11 לחוק, לא תחול על חקירת חשוד בעבירת ביטחון.

יובהר כי בהתאם למנגנון התחולה ההדרגתית שנקבע בסעיף 16 לחוק, החל מיום ט"ו בטבת התש"ע (1 בינואר 2010) תחול על חקירת חשוד בתיעוד חזותי או בתיעוד קולי חלה על כל העבירות שעונשן מאסר 10 שנים ומעלה.

לפיכך, הטעמים אשר יפורטו להלן, להצדקת ההחלטה הקבועה של עבירות הביטחון מרשימת העבירות המחייבות תיעוד קולי או חזותי, רלוונטיים הן לחקירות שירות הביטחון הכללי, שממילא החוק אינו חל לגביהן, והן לחקירות משטרה בעבירות אלה.

הוראת השעה, שלפיה לא תחול החובה לתעד חקירת חשוד בתיעוד חזותי או קולי על חקירת חשוד בעבירת ביטחון, נחקקה בשעתו לאחר שנמצא כי בנסיבות המיוחדות של חקירה ביטחונית, שבה ההתמודדות היא מול ארגוני טרור קיצוניים ומאורגנים, תיעוד כאמור עשוי לפגוע באופן ממשי באיכות החקירה וביכולת חקירת עבירות ביטחונית ובכך לפגוע באופן ממשי ביכולת הסיכול של איומי טרור.

ההתמודדות עם פעולות טרור היא בעלת מאפיינים ייחודיים לפעילות זו. כך למשל, חלק ניכר מהנחקרים בעבירות ביטחון הם חברים בארגוני טרור מסודרים, בעלי היסטוריה ארגונית ומכוונים אידיאולוגית להשגת מטרה פוליטית.

פעמים רבות נחקרים בעבירות ביטחון עוברים פעולות קשה מאורגנת על ידי ארגון הטרור המכוון אותם להתמודד עם פעולות החקירה ותחבולותיה. יכולותיהם ה'מודיעיניות' של ארגוני הטרור הולכות ומשתכללות ככל שגדלה כמות המידע והתיעוד שאליהם הם נחשפים. תיעוד חזותי וקולי של חקירות ביטחוניות עשוי לסייע לאותם ארגונים להפיק לקחים באופן מיידי מהמתרחש בחקירה, ובכך לחזק את היערכותם לקראת חקירות נוספות, ולגרום לסיכול פעולות חקירה עתידיות.

נוסף על כך, תיעוד חקירות בעבירות ביטחון עשוי להרתיע נחקרים מפני מסירת מידע, בשל החשש כי שיתוף הפעולה עם הרשות החוקרת יתגלה לחבריהם ולארגון הטרור באופן גלוי וברור באמצעות התיעוד החזותי או הקולי, אשר יועבר כחומר חקירה.

סעיפים 17 לחוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002 (להלן – החוק), קובע כהוראת שעה, כי למשך חמש שנים, החובה לתעד חקירת חשוד בתיעוד חזותי או בתיעוד קולי לפי סעיפים 7 ו-11 לחוק, לא תחול על חקירת חשוד בעבירת ביטחון, כהגדרתו בסעיף 35(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996. הוראת השעה הוארכה פעמים אחדות ולאחרונה עד יום ט' בטבת התשע"ז (4 בינואר 2017) (ר' חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (תיקון מס' 7), התשע"ה-2015).

לאחר ההארכה השנייה של הוראת החוק, פורסם בחודש פברואר 2013 החלק השני של דוח הוועדה הציבורית לביקורת האירוע הימי (הפעולות שנקטה מדינת ישראל בשל הגעת כלי שיט אל חוף רצועת עזה ביום י"ח בסיוון התש"ע (31 במאי 2010)) (להלן – דוח טירקל), אשר המליץ, בין השאר, כי חקירות של שירות הביטחון הכללי יתועדו בתיעוד חזותי.

צוות בראשות ד"ר יוסף צ'חנובר, אשר מינתה הממשלה לשם בחינה ויישום של מסקנות דוח טירקל והמלצותיו (להלן – הצוות) בחן לעומק במסגרת דיוניו גם את נושא התיעוד החזותי של חקירות ביטחון ובכלל זה את הקשיים הנוגעים לתיעוד זה. בחודש ספטמבר 2015 הגיש צוות צ'חנובר לממשלה דוח שבו סקר את ההמלצות המנויות בדוח טירקל, לרבות את ההמלצות הנוגעות לתיעוד חזותי של חקירות ביטחון.

הצוות המליץ כי כדי שלא לפגוע פגיעה ממשיכה באיכות החקירה, חובת התיעוד לא תחול על חקירת שירות הביטחון הכללי וכי כחלופה לתיעוד חזותי מלא של חקירות של שירות הביטחון הכללי, יתבצע פיקוח ובקרה אקראי בזמן אמת על חקירותיו.

מוצע לשלב חלופה זו בחוק, כפי שיפורט להלן.

בהקשר זה יודגש, כי חקירות שמבצעת המשטרה בעבירות ביטחון הן ככלל חקירות השלובות בחקירות הסיכול והמודיעין של שירות הביטחון הכללי. שילוב המאמץ החקירתי יכול להתבטא, בין השאר, במקום החקירה, מסגרת הזמן והמידע המועבר בזמן אמת בין גורמי החקירה השונים, וזאת כדי להשיג תוצרי חקירה טובים יותר הן לסיכול פעולות טרור עתידיות והן בפן הפלילי.

¹ ס"ח התשס"ב, עמ' 468; התשע"ה, עמ' 192.

- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "חקירת חשוד בעבירת ביטחון";
- (2) הרישה עד המילים "לא תחול" - תימחק, אחרי "ו-11" יבוא "לא תחול" ובסופו יבוא "פיקוח ובקרה אקראי על חקירות אלה, יבוצע כפי שייקבע בנהלים פנימיים של משטרת ישראל".

ד ב ר י ה ס ב ר

התיקון האחרון, ולהערכת הגורמים המקצועיים גם לא צפויים להצטמצם בעתיד הנראה לעין, ואף צפויים לגבור לנוכח יכולותיהם המשתפרות של ארגוני הטרור, מוצע להפוך את הוראת השעה להוראה קבועה בחוק.

לצד הפיכת הוראת הפטור להוראה קבועה, ולנוכח המפורש לעיל, מוצע כי החלופה האמורה לתיעוד חזותי מלא של חקירות של שירות הביטחון הכללי, בדמות פיקוח ובקרה אקראיים בזמן אמת על חקירות של שירות הביטחון הכללי, תחול גם על חקירות שמבצעת המשטרה בעבירות ביטחון, זאת בשל היותן של חקירות המשטרה בעבירות ביטחון שלובות בחקירות של שירות הביטחון הכללי בעבירות אלה.

לטעמים אלה מצטרף אינטרס השמירה על חיסיון מקורות המידע, שיטות הפעולה וזהותם של חוקרי שירות הביטחון הכללי, סודיות המעוגנת בחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002.

במהלך הליכי הארכת תוקפה של הוראת השעה נמצא כי בהתחשב במאפיינים המיוחדים של חקירת עבירות אלה, הוראה כאמור חיונית ביותר לגורמי אכיפת החוק לצורך חקירת עבירות טרור וסיכולן, גילוי עבריינים והעמדתם לדין.

מאחר שהמצב הביטחוני שהביא לחקיקת הסעיף עומד בעינו ולא נראה שינוי בעתיד הקרוב, ומאחר שהסיכונים העומדים בבסיס הצורך בתיקון זה לא הצטמצמו מאז